

3. Ведерніков Ю.А., Палірна А.В. Теорія держави і права: Навч. посіб. – К.: Знання, 2008. – 333 с.

4. Кодекс про адміністративні правопорушення України від 07 грудня 1984 року № 8073-Х. [Електронний ресурс] / Законодавча база Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.

5. Кодекс адміністративного судочинства України від 06 липня 2005 року № 2747-IV. [Електронний ресурс] / Законодавча база Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>.

6. Коломоєць Т.О. Адміністративне право України : підручник : За заг.ред. Коломоєць Т.О. – Київ : Істина, 2008. – 528 с.

7. Конституція України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР. [Електронний ресурс] / Законодавча база Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр>.

8. Кравчук М.В. Теорія держави і права. Проблеми теорії держави і права: Навчальний посібник. – 3-те вид., змін, й доп. – Тернопіль:Карт-бланш, 2002. – 247 с.

9. Скакун О.Ф. Теорія держави і права: Підручник / Пер. з рос. – Харків: Консум, 2001. – 656 с.

Надійшла до редколегії 01.04.15

Е. В. Ткаченко, асп.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

АДМИНИСТРАТИВНАЯ ОТВЕТСТВЕННОСТЬ В СИСТЕМЕ ГОСУДАРСТВЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ: ПРИЗНАКИ И ПРИНЦИПЫ

В данной статье рассмотрены вопросы административной ответственности в системе государственного управления, проанализированы характерные принципы и признаки, которые присущи административной ответственности, также определены возможности для более детального анализа и обобщения сложных вопросов в дальнейшем исследовании.

Ключевые слова: ответственность, административная ответственность, признаки административной ответственности, принципы административной ответственности, административное правонарушение, административное взыскание, государственное управление.

O. Tkachenko, PhD student

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

ADMINISTRATIVE LIABILITY IN PUBLIC ADMINISTRATION: SIGNS AND PRINCIPLES

In this article discusses the query of administrative responsibility in public administration. In the scientific article analysed the principles and indications that are immanent in administrative responsibility. The research identified opportunities for a more detailed analysis and synthesis of complex query for further investigation.

Key words: responsibility, administrative responsibility, signs of administrative responsibility, administrative crimes, administrative penalties, state administration.

УДК 351+316.3

В. В. Черняхівська, асп.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

РОЛЬ ГЕНДЕРНИХ СТЕРЕОТИПІВ В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННІ КАР'ЄРИ ЖІНКИ

В статті піднімаються питання, що пов'язані з професійним кар'єрним зростанням жінки. Успіх у кар'єрі розглядається і як просування від однієї посади до іншої, більш високої, і як оволодіння суміжною професією, новими знаннями, досвідом і навиками. Розглядаються питання кар'єрного зростання особистості з точки зору професійної і внутрішньо-організаційної кар'єри. Зазначається, державне управління дає можливість робити кар'єру протягом усього життя, не пересуваючись кардинально з одного поля діяльності на інше.

Аналізуються гендерні стереотипи, які перешкоджають в кар'єрному зростанні жінки й негативно впливають на її сімейні відносини. Гендерні стереотипи пов'язані з психологічними особливостями людської природи, а люди схильні категоризувати оточуючих за грубими неточними ознакам й результати цього мають високу міцність.

На зміну стереотипам з'являються гендерні ролі, які базуються на соціально очікуваній поведінці чоловіків і жінок й пов'язані з їх соціальним статусом в певних культурних, соціально-економічних і політичних умовах.

Розкривається феномен "подвійної зайнятості" тобто таке психофізичне перевантаження жінок, що викликає постійну втому, веде до погіршення як психологічного стану жінки, так і розриву сімейних стосунків.

Ключові слова: гендерні стереотипи, гендерні ролі, гендерна рівність, гендерна соціалізація, "подвійна зайнятість", "фемінізація бідності", егалітарна сім'я.

Постановка проблеми. Поняття кар'єри не означає обов'язкове і постійне переміщення вгору в межах організаційної ієрархії. Людина свою кар'єру порівнює не тільки зі службовим просуванням, але й з життєвими цілями. Кар'єру – траєкторію свого руху – людина створює сама, враховуючи особливості внутрішнього і зовнішнього середовища, реальність, власні цілі, бажання й здібності. Успіх у кар'єрі, з одного боку, можна розглядати як просування від однієї посади до іншої, більш високої, з іншого – як оволодіння суміжною професією, новими знаннями, досвідом і навиками. Кар'єра (від франц. *carriete*) – це професійний шлях до успіху по службових сходах до престижного соціального статусу і положення у суспільстві.

Особливо важливим є питання кар'єрного зростання для сучасної жінки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями кар'єрного зростання жінки займаються такі зарубіжні дослідники як Л. Хаас, Р. Най, О. Роллінгз,

М. Хеннінг, А. Жарден, С. Бем, Ш. Берн, К. Герман, Е. Маккоті, Г. Тешфелл. Серед українських дослідників слід назвати: Т. Говорун, Л. Смоляр, А. Капську, Т. Карпенко, В. Кравець, С. Архипову, Л. Мішик, Н. Шмельову.

Даній проблематиці присвячені велика кількість праць, але проблема залишається гострою й актуальною.

Виклад основного матеріалу. Науковці розрізняють два види кар'єрного зростання: професійне й внутрішньо-організаційне.

Професійна кар'єра – підвищення знань, вмінь, навичок. Професійна кар'єра функціонує в напрямку спеціалізації, тобто поглиблення в певній сфері, яка обирається на початку професійного шляху або транспрофесіоналізації, мова йде про оволодіння іншими сферами діяльності.

Внутрішньо організаційна кар'єра – це рух персоналу в організації. Вона здійснюється за трьома напрямками:

- *вертикальному* – професійне та посадове зростання в основній сфері діяльності;

- *горизонтальному* – просування в іншу функціональну сферу діяльності;

- *центрострімкому* – наближення до ядра керівництва, тобто участь у прийнятті рішень [4, с. 10].

Загалом, ці види кар'єри в більшій мірі стосуються економічних та підприємницьких сфер діяльності. Що ж до специфіки кар'єрних систем у науці, освіті, державній службі, то можна зазначити, що в цих галузях кар'єрне просування є найважливішою, а інколи, й єдиною можливою умовою досягнення високого професійного рівня. Крім того, рівень вимог і коло проблематики кардинально відрізняється при переході з однієї кар'єрної сфери до іншої. Важливим є те, що державне управління дає можливість робити кар'єру протягом усього життя, не пересуваючись кардинально з одного поля діяльності на інше.

Це дає підстави стверджувати, що жінки також можуть досягати успіху в кар'єрному зростанні, а особливо в центрострімкому – приймаючи важливі управлінські рішення. Але існують перешкоди в кар'єрному зростанні жінки, мова йде про стереотипи й гендерну нерівність.

Гендерні стереотипи – це завжди стійкі, загальноприйняті уявлення про роль та місце жінок і чоловіків в суспільстві. Гендерні стереотипи утворилися на основі того, статеві ідентичності відчуваються більш чіткіше, ніж всі інші ідентичності. До гендерних стереотипів можна віднести низку різноманітних поглядів, хоча певним чином це атавізм. Американський дослідник Г. Тешфелл вважає, що гендерні стереотипи пов'язані з психологічними особливостями людської природи. Люди схильні категоризувати оточуючих за грубими неточними ознаками, а результати цього мають високу міцність [7, с. 109].

Розрізняють психологічні та соціальні функції гендерних стереотипів. До психологічних функцій відноситься:

- когнітивна функція (по-перше – гендерні стереотипи економлять зусилля індивідів при сприйнятті складних об'єктів, спрощуючи й систематизуючи знання, які отримав індивід з навколишнього середовища; по-друге – вони допомагають передбачити подальшу поведінку групи, або її члена);

- ціннісно-захисна функція (з одного боку, вона пов'язана зі створенням й підтримкою цінностей індивіда і групи, з іншого боку – підтримуючи ідентичність та цінності, стереотипи сприяють проведенню чітких меж: свій-чужий).

До соціальних функцій відноситься:

- функція соціального контролю (гендерні стереотипи не тільки пояснюють існуючі в суспільстві відносини гендерної ієрархії, а й набуваючи нормативності, підтримують соціально прийнятні зразки поведінки. У силу особливої значущості для індивіда гендерної ідентичності нормативність притаманна гендерним стереотипам більшою мірою, ніж, наприклад, етнічним, віковим чи професійним);

- соціалізаційна функція (мова йде про навчання нормам взаємин, що містяться в накопиченому суспільством соціальному досвіді);

- інтеграційна функція (вона полягає в забезпеченні інтеграції соціальної спільноти. Колективні уявлення про чоловічі й жіночі якості сприяють створенню загального інформаційного простору, надаючи можливість відчутти приналежність до певного соціуму й таким чином підтримуючи стабільність та стійкість соціальної системи. Консенсус досягається за рахунок дискримінаційних поглядів стосовно однієї з груп, а саме – жінок);

- функція встановлення й підтримки відносин влади та підпорядкування. Ефективним ресурсом влади, здійс-

нюваної завдяки цінностям і нормам, стають стереотипні уявлення. В якості процесу встановлення відносин влади і підпорядкування стереотипізація характеризується в рамках теорії дискурсу, а гендерні стереотипи включаються до дискурсу в якості загальноприйнятого коду, використання якого полегшує сприйняття).

Гендерні стереотипи сьогодні є затребуваними в різних сферах суспільного буття в силу низки причин, зокрема, це пов'язано з тим, що:

- стать легко ідентифікується індивідом;
- стереотипні уявлення про чоловіків і жінок співвідносяться з його або її особистим досвідом;
- відносини статей сприймаються як найбільш очевидні, а тому легітимні;

- такі якості як мужність або жіночість характеризують не тільки індивідів як таких, але й інші соціальні фактори, тому гендерні стереотипи беруть участь не тільки у встановленні всього спектру соціальних відносин а й у виробництві соціальних ієрархій.

Зазначимо, що стереотипи це такі нормативні уявлення про соматичні, психічні, поведінкові властивості, які є характерними для певної статі. Хоча такий поділ є досить умовним.

І саме тому традиційні стереотипи масової свідомості суттєво обмежують можливості кар'єрного зростання для жінок та негативно впливають на їх сімейні відносини як тільки вони отримують перші успіхи. Така нерівність позицій жінок і чоловіків на ринку праці призвела до фемінізації бідності [7]. Науковці стверджують, що кожна третя жінка має рівень доходів, що дорівнює прожитковому мінімуму. Жінки складають більшість у найбільш соціально незахищених категоріях громадян: пенсіонери, безробітні, працюючих у бюджетній сфері [1, с. 43].

Незважаючи на високий освітній рівень українських жінок наше суспільство зберігає патріархальний життєвий устрій. І традиційно сімейні ролі в більшості випадків розподіляються в такий спосіб, що стають зобов'язанням жінки або ж волонтерським внеском чоловіка. Такі традиційні сімейні відносини не є недоліком доти, доки не стають формою експлуатації жінки [3, с. 108].

Поєднання жіночої праці вдома з професійними обов'язками часто призводить до стресового стану оскільки таке поєднання є надзвичайно важким як фізично, так і морально. І тут важливу роль відіграє сфера побутових послуг, яка в нашій державі ще не набрала відповідно розвитку.

Крім того, майже третина дітей в нашій державі виховується самотніми матерями, що призводить до руйнування таких понять як "родина" та "сім'я", а розпад сімей, пов'язаний із зростанням чоловічої аморальності, став масовим явищем. Хоча існує загальний комплекс причин, що призводять до руйнування сім'ї і розлучення.

Однією з найвагоміших, за свідченням фахівців, є феномен "подвійної зайнятості", психофізичне перевантаження жінок у шлюбі, що викликає постійну втому, веде до погіршення, а потім і до розриву подружніх відносин. Намагаючись полегшити своє становище, жінка звільняється від шлюбу, тобто від чоловіка, якого треба обслуговувати. Значна кількість жінок вважають, що розлучення з чоловіком різко скорочує час на домашню роботу. Жінки майже ніколи не називають відверто цю причину, оскільки, по-перше, не кожна жінка здатна її усвідомити, а по-друге, через поширений у суспільстві стереотип "гарної дружини", яка відповідає за всіх у родині і повинна "встигати все", мало кого цікавить, чого це коштує самій жінці. Крім того, жінці часто важко поєднувати сім'ю, кар'єру та "догляд" за чоловіком.

Сучасна (егалітарна) концепція сім'ї полягає в тому, що і чоловік, і жінка рівні як особистості й тому повинні мати рівні можливості для свого розвитку. Взагалі егалітарна модель сімейних стосунків – сукупність морально-етичних цінностей сім'ї, які формуються за принципами рівності, взаємоповаги, взаємодопомоги та емоційної близькості між членами родини. Принцип рівності у сім'ї передбачає розподіл домашніх обов'язків на засадах справедливості, ставлення до партнера як до особистості, повага до його духовних, професійних, ділових інтересів й пріоритетів. Відповідно до нього подружжя біархатної (лат. "bi" два, "arche" – зверхність) сім'ї орієнтується на спільне примноження сімейного добробуту і спільні цінності, високий рівень свободи в особистісній самореалізації. Крім того, подружні стосунки ґрунтуються на справедливому розподілі влади та обов'язків, встановленні психологічної солідарності між обома партнерами. Супротивники біархатної сім'ї стверджують, що егалітарні відносини призводять до непомірної нестриманості, самовпевненості, недбалого ставлення партнерів один до одного. На їх погляд, наслідком нерівноправного становища жінок у сім'ї є непорозуміння через дрібниці, недостатнє засвоєння дітьми цінностей, норм і моралі суспільства. Усе це породжує такі соціальні наслідки як самотність, неспроможність людини створити або зберегти сім'ю. Тому біархатний (егалітарний) тип сім'ї насправді є триумфом матриархату, що виступає її головною рушійною силою. Це твердження аргументується тим, що в індустріальному суспільстві суттєво збільшується кількість розлучень, а в постіндустріальному ця тенденція набуває загрозливого для сім'ї характеру [5, с. 35]

Тому, державна політика щодо рівності чоловіків і жінок має ґрунтуватися на таких принципах:

- жінка і чоловік мають однакові права, обов'язки й можливості у всіх сферах життя, зокрема і в сімейних;
 - родина має бути суверенною в прийнятті рішень щодо економічного та демографічного відтворення [5, с. 38].
- Звідси і конкретний механізм: усі пільги в сфері зайнятості, що держава вважає за можливе надати працівникам, які поєднують сімейні та трудові функції, слід адресувати родині, а не окремо батькові чи матері, тобто пільги, які пов'язані з виплатами по вагітності та пологам.
- Звідси на зміну стереотипам і з'являється гендерна рівність та гендерні ролі.

Аналізуючи ці поняття можемо підкреслити що між стереотипами та гендерними ролями лежить надзвичайно тонка межа, але вона є.

Гендерні ролі – соціально очікувана поведінка чоловіків і жінок, пов'язана з їхнім соціальним статусом в певних культурних, соціально-економічних і політичних умовах. Гендерні ролі різняться залежно від суспільства, місця та часу. Наприклад, розглядаючи характеристики, які властиві жінкам однієї епохи, стає зрозумілим, що ці характеристики притаманні чоловікам іншої епохи (нагадаємо про часи матриархату й патріархату).

Загалом гендерно-рольова поведінка людини має свою історію. Гендерні ролі не виникають одразу з народженням дитини, вони розвиваються залежно від багатьох умов протягом всього людського життя. Процес розвитку гендерних ролей, відбувається в процесі соціалізації. А гендерна соціалізація – це засвоєння людиною гендерних ролей, суспільних очікувань щодо цих ролей. Ці ролі тісно пов'язані з усвідомленням себе представником певної статі та з нормативами поведінки, які характерні для представників цієї статі [7, с. 134].

Гендерна соціалізація має низку особливостей і специфічних рис, які притаманні чоловікам і жінкам. Для

жінки, згідно з історично сформованими патріархальними стереотипами (особливо в нашому суспільстві), це переважача орієнтація на сім'ю та сімейні цінності. Для чоловіка, нормативно бажаною є більша активність поза межами сім'ї: професійна діяльність, суспільна активність. Згідно з таким розмежуванням важливою умовою самореалізації для жінки вважається успішний і вчасний шлюб. Жінка, яка не створила сім'ї, суспільною думкою часто оцінюється як невдаха. Чоловіка, який ніколи не одружувався, ніхто не називає невдахою. З іншого боку, успішність самореалізації чоловіка пов'язується з його кар'єрою, часто зі статусом у суспільстві. Якщо з віком чоловік не здобув професійних досягнень, це також може вважатися рівнозначним його життєвому неуспіхові.

Держава зобов'язана забезпечувати дотримання прав людини, передбачених міжнародним законодавством адже гендерна рівність є однією з ознак правої держави.

Чинне законодавство де-юре гарантує чоловікам і жінкам в Україні рівні права та можливості, але чи реально це допомагає жінкам відчутти себе вільними та рівними в політичній, культурній, соціальній, економічній сфері, в працевлаштуванні та в повсякденному житті?

Принцип гендерної рівності закріплений в Конституції України (ст. 3). Частина третя ст. 24 Конституції України, безпосередньо присвячена подоланню дискримінації стосовно жінок в Україні та наголошує на тому, що рівність прав жінок і чоловіків забезпечується:

- наданням жінкам рівних з чоловіками можливостей у громадсько-політичній та культурній діяльності;
- у здобутті освіти та професійній підготовці;
- у праці та винагороді за неї і так далі [6].

Але відповідно до законодавства лише жінкам надається можливість поєднувати працю з материнством. Законодавчо чоловіки позбавлені такої можливості. Такий підхід є характерною ілюстрацією формального розуміння принципу гендерної рівності.

Окрім цього Україна ратифікувала всі міжнародні норми щодо гендерної рівності, але вони не вплинули на процес гендерних відносин між чоловіками і жінками в нашій країні. Це пов'язано, по-перше, з виключно декларативним характером та відсутністю механізмів реалізації, тобто фінансовими та організаційними ресурсами для забезпечення даних зобов'язань, по-друге, громадянське суспільство в Україні яке лише набирає силу, не здатне повноцінно вплинути на гендерну ситуацію в країні.

Висновок. Отже, законодавче закріплення гендерної рівності не допомогло жінкам відчутти себе більш рівноправними, а реальне життя українських жінок ще далека від ідеалів рівноправ'я. Зазначимо, що найбільш відчутна гендерна нерівність у двох сферах – працевлаштуванні тобто зайнятості та в сфері політики.

Узагальнюючи, можна сказати, що на шляху до встановлення гендерної рівності, що дало б поштовх у кар'єрному зростанні жінки у нашому суспільстві стоять наступні чинники:

- стереотипи масової свідомості, що досі розглядають жінку як другорядну в суспільному, політичному та економічному житті, а чоловіча ідеологія виступає породженням тоталітарної системи. І лише відповідна культура, виховання, освіта спроможні змінити гендерну ментальність в нашій державі;
- кризова економічна ситуація мова йде про безробіття та переважаючий на ринку праці попит на працівників – чоловіків, а не жінок;
- слабо розвинуте громадянське суспільство, у тому числі пасивність громадських структур (особливо

жіночих організацій) та окремих жінок у відстоюванні своїх законних прав та свобод;

- відсутність національного механізму, який би забезпечував рівність прав і можливостей жінок і чоловіків в усіх сферах суспільного життя;
- ситуація в сьгоднішній Україні потребує створення і реалізації (де-факто) державної програми подолання гендерної нерівності.

Список використаних джерел

1. Алешина Ю., Волович А. Проблемы усвоения ролей мужчины и женщины // Вопросы психологии, 1999. – №4. – С. 41-49.
2. Гендерні аспекти державної служби// Київ, Видавництво: Соломії Павличко, ОСНОВИ 2002. – 235 с.

В. В. Черняховская, асп.
Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Киев, Украина

РОЛЬ ГЕНДЕРНЫХ СТЕРЕОТИПОВ В ПРОЦЕССЕ ФОРМИРОВАНИЯ КАРЬЕРЫ ЖЕНЩИНЫ

В статье поднимаются вопросы связанные с профессиональной карьерным ростом женщин. Успех в карьере рассматривается, и как продвижение с одной должности на другую, более высокую, и как овладение еще одной профессией, новыми знаниями и опытом. Также рассматриваются вопросы карьерного роста личности с точки зрения профессиональной и внутренне-организационной карьеры. Обозначается, что государственное управление дает возможность делать карьеру на протяжении всей жизни, не перемещаясь с одного поля деятельности на другое.

Анализируются гендерные стереотипы, которые препятствуют карьере женщин и негативно влияют на ее семейные отношения. Гендерные стереотипы связаны с психологическими особенностями человеческой природы, а люди склонны категоризировать друг друга за "неточными" признаками.

На смену стереотипам появляются гендерные роли, которые базируются на социально ожидаемом поведении мужчин и женщин связаны с их социальным статусом в определенных культурных, социально-экономических и политических условиях.

Также рассматривается феномен "удвоенной занятости", то есть такое психофизическое перенапряжение женщин, которое включает постоянную усталость, которая приводит к ухудшению психологического состояния женщин и разрыва семейных отношений.

Ключевые слова: гендерные стереотипы, гендерные роли, гендерное равенство, гендерная социализация, "удвоенная занятость", "феминизация бедности", эгалитарная семья.

V. Chernyavivska, PhD student
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

THE ROLE OF GENDER STEREOTYPES IN THE PROCESS OF CAREER WOMEN

The article raised issues related to women professional career growth. Success in a career considered as we move from one position to another, higher, and a mastery of related professions, new knowledge, experience and skills. The questions of career personality in terms of professional and intra-organizational career. Noted governance enables career for life, not moving dramatically from one field to another activity. The article analyzes the gender stereotypes that prevent the growth in women and its negative impact on family relationships. Gender stereotypes associated with psychological characteristics of human nature, and people tend to categorize others by gross signs and inaccurate results that have high strength.

Instead there are stereotypes gender roles based on socially expected behavior of men and women and linked to their social status in some cultural, social, economic and political conditions.

It reveals the phenomenon of "dual employment" is a Women psychophysical overload, which causes constant fatigue, leading to deterioration as a psychological state of women and break family relations.

Keywords: gender stereotypes, gender roles, gender equality, gender socialization, "doubling time", "feminization of poverty", egalitarian families.

УДК 35:342.25

А. А. Штирліна, асп.
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

ОСОБЛИВІСТЬ ЕФЕКТИВНОСТІ НАДАННЯ ДЕРЖАВНИХ ПОСЛУГ

У статті розглядаються проблеми ефективності надання державних послуг громадянам. Аналізується системи процедури надання послуг та розкривається проблема відсутності чіткого законодавчого врегулювання критеріїв ефективного надання державних послуг. Автор здійснює спробу дати узагальнене визначення поняття "ефективна державна послуга". Проаналізувавши стан надання державних послуг, було виокремлено основні критерії оцінки ефективності послуг, це – отримання позитивного результату при зверненні, доступність органів, які надають державні послуги, доступність інформації про органи, що надають послуги, кваліфікованість державних службовців та комфортабельність отримання послуг.

Зазначається, що в нашій державі, опитування громадян свідчать про негативну оцінку діяльності державних службовців у наданні послуг.

Автором здійснено спробу визначити основні шляхи подолання неефективної роботи державних органів в напрямку підвищення ефективності надання послуг, адже державні послуги, а саме їх ефективність та кількість є важливою частиною реформування державних органів в нашій країні.

В статті робиться висновок, що ефективність при наданні послуг є важливою складовою взаємодії держави та населення.

Ключові слова: публічні послуги, державні послуги, муніципальні послуги, ефективність державних послуг, стандартизація державних послуг.

Постановка проблеми. Сучасне суспільство і стан його соціального, політичного, економічного, культурного розвитку вимагає від держави, а саме від органів виконавчої влади, високого рівня ефективності та якості надання державних послуг (як управлінських, так і адмініс-

тративних). Це вимагає створення абсолютно нового рівня взаємодії сторін: як органів державної влади, так і громадян. Задоволеність населення отриманими послугами від органів державної влади є основним критерієм